

De teler centraal in de transitie naar weerbare teelten

Boeren en tuinders willen een gezond, duurzaam en rendabel gewas produceren: vandaag, morgen en in 2030.

Duurzame gewasbescherming op koers – maar onder druk

Ondernemers in de Nederlandse land- en tuinbouwsector werken al langere tijd hard aan de verduurzaming van gewasbescherming. En niet zonder resultaat, zo blijkt uit trends in onder meer milieulast en emissies. Het percentage normoverschrijdingen in 2018 lag om en nabij het beleidsdoel voor dat jaar. Uit informatie uit de sector blijkt dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen de afgelopen jaren substantieel is afgenomen. De [officiële cijfers](#) van het CBS bevestigen dit.

Het kost steeds meer moeite om een gezond gewas te telen

Dit is een knappe prestatie, zeker gezien het spanningsveld waarin boeren en tuinders zich bevinden. In een sterk kostprijs-gedreven markt hebben zij aan hoge kwaliteitseisen uit de keten te voldoen, terwijl zij voor grote maatschappelijke opgaven worden gesteld. Tegelijkertijd kost het steeds meer moeite om een gezond gewas te telen, **doordat het traditionele pakket aan gewasbeschermingsmiddelen in rap tempo afneemt terwijl effectieve en betaalbare alternatieven uitblijven**. Innovatie op bedrijfsniveau – en daarmee de transitie naar weerbare planten en teeltsystemen – staat onder druk.

Stip op de horizon versus de weg ernaartoe

Met de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 heeft de Nederlandse overheid in 2019 een duidelijk doel voor 2030 neergezet: planten en teeltsystemen zijn dan weerbaar, land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden en er zijn nagenoeg geen emissies en residuen op voedselgewassen meer. Nog recenter heeft Europa met de van Boer tot Bord strategie een vergelijkbare ambitie uitgesproken. Over deze stip op de horizon zijn de meeste partijen – ook LTO - het eens, maar in de operationalisering dreigt het handelingsperspectief van de ondernemer uit het oog te worden verloren. Daar zijn drie belangrijke redenen voor.

In de eerste plaats ontbreekt een duidelijk *transitiebeleid*. Het is makkelijk om een streep te zetten door datgene wat *niet* meer gewenst is in 2030. Veel lastiger blijkt het om de *nieuwe bouwstenen* te genereren waarop het toekomstbeeld rust: weerbare rassen, laagdrempelige (precisie-)technologie en databenutting en (kennis van) functionele agrobiodiversiteit. Oude schoenen worden weggegooid voordat er nieuwe zijn; de meeste ondernemers lopen inmiddels met gaten in hun sokken. Daarbij komt dat ontwikkelingen op aanpalende beleidsdossiers, zoals bijvoorbeeld bodem en nutriënten, niet gelijk op lopen en soms zelfs tegenstrijdig zijn.

Bijkomend is er de misvatting dat we in 2030 'zonder chemie' kunnen. Dit is een utopie. Ook in een weerbaar teeltsysteem kunnen ziekten en plagen optreden en zijn genetica, natuur, techniek voorlopig niet toereikend om het gewas volledig te beschermen. Daarom zijn ook nieuwe-generatie gewasbeschermingsmiddelen (integreerbaar en zo mogelijk laag-risico) hard nodig. Onvoorspelbaarheid van het toelatingsbeleid en kostbare, ellenlange procedures weerhouden producenten echter van investeringen hierin.

Het is een misvatting dat we in 2030 zonder chemie kunnen telen

Ten derde moeten we onderkennen dat boeren en tuinders in een open markt opereren, en dat die markt vooral stuurt op kwaliteit en de laagste prijs. Waar ondernemers zich in de teelt onderscheiden met steeds duurzamere productiemethoden, leveren die inspanningen vooralsnog (vrijwel) geen meerwaarde op in de keten. Keurmerken lossen dit probleem niet op. We zien dat keurmerken zoals Planetproof een uniforme leveringsvoorwaarde zijn geworden. Met als resultaat dat de boeren en tuinders niet worden beloond voor meer inspanningen. Een ander aspect betreft de biologische sector. Deze is (te) klein van omvang om ruimte te bieden aan overstappers met behoud van voldoende verdienvermogen. Want hoewel het aanbod kan groeien, blijft de vraag achter.

Oproep: de teler centraal

LTO onderschrijft de doelen van de Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 en is partner in het Uitvoeringsprogramma, waarlangs deze doelen gerealiseerd moeten worden. Om dit programma te laten slagen is essentieel dat boeren en tuinders weer handelingsperspectief krijgen. We staan voor een enorme uitdaging die grote inzet vraagt van telers, maar in de huidige situatie kunnen zij bijna geen kant meer op. **Daarom pleit LTO voor een integraal meerjarig transitiebeleid waarin de teler centraal staat.** Het is een goede stap dat de nieuwe coalitie de omslag naar geïntegreerde gewasbescherming wil doorzetten. Onder meer door het bevorderen van innovatie en precisielandbouw en stimuleren van groene alternatieven. Lange termijn afspraken zijn hiervoor al gemaakt met de sector. Realisatie daarvan vergt tijd en continuïteit in de vorm van langjarige commitment van de overheid aan de uitgezette koers – zowel financieel als inhoudelijk, en borging van de benodigde ruimte, tijd en continuïteit voor de sector om de transitie te maken.

**LTO pleit voor
een integraal
meerjarig
transitiebeleid
waarin de
teler centraal
staat**

Concreet vragen we: zorg voor samenhang en continuïteit op verschillende beleidsdossiers, balans tussen afbouw van het heden en opbouw van de toekomst, en een stimulerend innovatieklimaat waarin het de ondernemer agronomisch én economisch mogelijk wordt gemaakt om te investeren in verdere verduurzaming. **2030 betekent nog 9 lentes om te zaaien; om te kunnen oogsten moeten we alle bouwstenen benutten.** We kunnen het ons simpelweg niet permitteren om bij voorbaat bepaalde oplossingen uit te sluiten. Daarbij moeten de randvoorwaarden voor vandaag en morgen eerst ingevuld worden: de aanpak van korte-termijn knelpunten en het economisch perspectief voor telers. Zonder het voldoen aan deze randvoorwaarden heeft het stellen van doelen geen zin.

Vertrouwen en samenwerking

Een transitie is een grote beweging die betrokkenheid en steun vraagt van alle partijen om hun nek uit te steken: bedrijfsleven, overheid én samenleving. LTO maakt zich zorgen over de verharding van het debat, zowel in de politiek als in de maatschappij. Voor onze telers is het belangrijk om hun werk te kunnen doen in goede harmonie met hun omgeving. Daarvoor is afgelopen zomer de [campagne 'Goede Buur'](#) opgezet. Daarbij werden onze ondernemers [aangemoedigd en ondersteund](#) in het aangaan van het gesprek met omwonenden die zorgen hebben over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Eenduidig beleid en communicatie vanuit overheden en een verantwoordelijkheidsgevoel van alle bij het debat betrokken partijen helpt daarbij. Wetenschappelijke besluitvorming is voor ons de basis. Daar waar de veiligheid van telers, medewerkers of hun omgeving aantoonbaar in het geding is nemen we onze verantwoordelijkheid. We vragen andere partijen om dat met ons te doen op basis van wederzijds vertrouwen. Zo kunnen we in de toekomst met steeds minder gewasbeschermingsmiddelen onze gewassen gezond houden.